

Üniversite-Kent Etkileşiminden Beklentiler

Sultan Kavili Arap

Yard. Doç. Dr.
Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Meslek Yüksek Okulu
E-posta:sultan.arap@deu.edu.tr

Özet: Türkiye’de üniversite sayısı bölgesel kalkınmanın sağlanması, üniversite mezunu sayısının artırılması gibi gerekçelerle belirli dönemlerde hızla arttırılmıştır. Üniversite ve kent etkileşiminin niteliğinin tespitinde yeni kurulan bu üniversitelerin yeterlilikleri ve gelişimleri, kuruldukları kentlerle ekonomik ve toplumsal ilişkileri, uyumları ve birbirlerine katkıları önem kazanmaktadır. Bu unsurlardan ekonomik etki dışındakiler kolay ölçülebilir nitelikte değildir, aynı zamanda üniversitelerin kuruldukları bölgelerin özelliklerine ve gereksinimlerine göre de farklılaşmaktadır. Bu çalışma, 2006-2008 aralığında kurulan üniversitelerin, kuruluş sürecini tamamlama yönünde nasıl bir gelişim izlediklerini, sorunlarını ve kentle etkileşimini incelenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Üniversite, Kent, Üniversite-Kent Etkileşimi

Expectations on the Interactions between Universities and Cities

Abstract: The number of universities has been increased to accommodate regional development and the increase in the number of graduated students. The sufficiency and development of these newly founded universities, economic and social relations with the city in which they are founded and the contributions they make to each other have been gaining importance in understanding the quality of interactions between the universities and the cities. Of these components, none except the economic impact has a measurable characteristic. Moreover, the universities differ in terms of the features and needs of the region which they are founded in. This study examines progress of the universities founded between the years 2006 and 2008 since their founding, some of their problems and the interaction among universities and the cities.

Keywords: University, Urban, The Interaction between University and Urban

Giriş

Üniversite işlevleriyle ve dönüşüm yaratma kapasitesiyle toplumda önemli bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde toplumun tüm kesimlerinin ilgisini çekmeye devam etmektedir. Üniversitelerin kuruluş yeri seçimi ve uzmanlaşma alanlarının belirlenmesinde

toplumsal ihtiyaçların ötesinde, siyasal odakların popülist tutumları, kent ekonomisine katkı sağlaması yönündeki beklentiler gibi farklı değişkenlerin önem kazandığı görülmektedir. Ülkemizde tek yasayla çok sayıda üniversite kurulması yabancı olunan bir durum değildir. Oysa yapısı ve gereksinimleri gereği üniversite çevresinden bağımsız olarak algılanamaz. Üniversiteler ile içinde ya da yakınında bulunan yerleşim birimleri birbirlerini çok yönlü olarak etkilemektedir. Kentin üniversiteye yaklaşım biçimini ve üniversitenin çalışma ortamını ülkedeki siyasal durum, üniversitenin kurulduğu kentteki ekonomik ve toplumsal yapı, yurttaşların bilgi ve algı düzeyi, beklentileri ve ekonomik koşullar belirlemektedir. Diğer yandan yeni kurulan üniversiteler, kentten kente farklı düzeyde olmakla beraber kentleşme üzerinde, kültürel, ekonomik ve siyasal unsurlarda etkiler yaratmaktadır.

Bu çalışma, 2006-2008 aralığında kurulan üniversitelerin, kuruluş sürecini tamamlama yönünde nasıl bir gelişim izlediği ve sorunlarının neler olduğunu incelemektedir. Güncel verilere göre sayısı 104 olan devlet üniversitesinin 41 tanesi 2006-2008 yılları arasında kurulmuştur. 2010 yılında ise Erzurum, Kayseri, Bursa, Konya gibi öğrenci sayısının fazla olduğu illerde ikinci devlet üniversitesi kurularak sayı arttırılmaya devam etmiştir. Çalışmanın amacı, Türkiye'nin yükseköğretim istatistiklerine de yansıyan bu sayısal artışın gerek kentlere gerekse üniversitelere nicel ve nitel etkilerinin neler olduğunu irdelemektir. Çalışma 2006-2008 aralığında kurulan 41 devlet üniversitesi ile sınırlandırılmıştır. Bu amaçla literatür taranarak, üniversitelerin içinde buldukları kentlerle etkileşimleri üzerine yapılan alan araştırmaları incelenmiştir. Ayrıca bu üniversitelerin faaliyet raporlarından, YÖK istatistiklerinden ve araştırmacının gözlem ve deneyimlerinden yararlanılmıştır.

Güncel Üniversitenin İşlevleri

Üniversitenin üç işlevi olduğunu vurgulayan Gasset (1998: 39, 43) bunları, kültür üretimi/aktarımı, mesleki eğitim, bilimsel araştırma ve yeni bilim adamlarının yetiştirilmesi olarak sıralarken üniversitenin esas işlevinin, kültür üretimi/aktarımı olduğunu ve bunu yaparken üniversitelerin sosyo-ekonomik ve politik düzenden etkilendiğini ifade eder.

Günümüzde değişen önceliklerle birlikte bu sıralamada çeşitli değişiklikler olmuş, çağın düzenine ayak uydurmak gerekçesiyle üniversitelerin işlevi değişmiş, mesleki eğitim ve araştırma öne çıkmıştır. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ABD'de yaygınlaşmaya başlayan (Krücken ve diğerleri, 2007: 7) üniversite tipinin bu iki temel özelliğe sahip olduğu belirtilmektedir. Bu dönemde mesleki eğitim kapsamında kitleselleşen bir yükseköğrenim yapısına geçilmesi (Krücken ve diğerleri, 2007: 7) önemli bir değişim olarak tanımlanmaktadır.

Girişimci üniversite, yukarıda belirtilen akademik işlevlerin yanı sıra, yeni bir işlev olarak teknoloji transferi, yenilik, ekonomi ve topluma katkıda

bulunmayı da üniversitenin görevleri arasında tanımlamaktadır (Martin ve Etzkowitz, 2000: 28). "Topluma katkıda bulunma" görevi dışarıda tutulursa geriye kalan görevler, üniversitelerin bir işletme olarak algılanması ve piyasanın istemlerine uygun bilgi üretme hedefine yönelmesiyle yeni bir biçim kazanmıştır. Bu kapsamda üniversiteler araştırma gündemini kâr- zarar hesaplarına göre belirleyen, özel ve kamu sektörlerinin istemlerine göre projeler geliştiren, bilimi geliştirmek için araştırma yapmak yerine sanayinin güncel sorunlarına çözüm üreten kurumlara dönüşmüşlerdir (Özdem ve Sarı, 2008).

Akademik çevrede girişimcilik kültürü ve prensiplerini yerleştirmeye çalışan girişimci üniversiteler ağırlıklı olarak Amerika ve Avrupa'da yoğunlaşmakla birlikte, gelişmekte olan ülkelerde de üniversiteler girişimci niteliklere adapte olmaya başlamıştır (Çetin, 2007: 232). Ana eğilimi özel girişimi ön plana almak olan, kamu müdahalesini ise kaynak sağlamak, kimi düşünceleri sınırlamak ve gerekli hallerde tasfiye yapmakla sınırlayan Amerikan modeli üniversiteler Türkiye'de de uygulanmaya başlanmıştır (Timur, 2000:366). Üniversitelere devletin finansal desteğinin azalması ise girişimci bir yapıya dönüşme konusunda önemli bir baskı unsuru olmuştur (Çetin, 2007:232).

Sanayi, ekonomi ve toplumun kullanımına sunulmayan bir bilimsel faaliyetin anlamsız olduğu yaklaşımı ile desteklenen girişimci üniversite günümüzde yükselen değer olma görüntüsü çizmekle beraber, üniversite olgusuna yönelik ciddi sorunlar yaratma kapasitesi de görmezden gelinmemektedir. Kitlemel üniversite mezunu üretimi Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde çok sayıda yeni üniversitenin kurulması, var olanların kontenjan artırımına yönelmesi gibi uygulamalarla mevcut üniversiteler sorunlarını çözmeden kendine yeni sorun alanları açmıştır. Bununla birlikte iş dünyasının gereksinim duyduğu bilimi ve teknolojiyi üretmek hedefi ile gelişen sanayi-üniversite işbirliği çerçevesinde üniversiteler, bilimsel araştırmayı belirlenmiş hedefler doğrultusunda yapmaya yönlendirilmiştir. Böylece yükseköğretim ticarileşmeye başlamış, üniversite yönetimlerinin finansman hedefleri, üniversite bileşenlerinin gereksinimlerinin önüne geçmiştir. Tanımlarda yer alan "topluma hizmet" kavramı ise dolaylı bir hedef olarak kalmış, üniversitenin işlevleri girişimci üniversite modeli üzerinden tartışılmaya başlanmıştır.

Türkiye'de Yükseköğretimde Kitleleşme

Türkiye'nin üniversite politikasını belirlemeye yönelik çalışmalar 1950'li yıllardan beri yapılmaktadır. Bu çalışmalarda yeni üniversitelerin hangi altyapı ve üstyapı hazırlığı içinde ve nasıl yapılacağına ilişkin yöntem geliştirilmeye çalışılmıştır. Ancak üretilen yöntemler üniversiteler kurulurken göz ardı edilmiştir. Bu kapsamda Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana yeni üniversitelerin kurulmasına ilişkin önemli hedeflerden birisi üniversitelerin yurt sathına eşit yayılmasının sağlanması çabasıdır. Buradaki temel amaç her

bölgeye eğitimin götürülebilmesi ve ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan bölgenin hareketlendirilmesini sağlamak, böylece ülkedeki bölgesel eşitsizlikleri gidermeye katkı yapmaktır. Bununla birlikte üniversite kurulacak kentlerin dikkatli seçilmesi, gelişmiş üniversitelerin koordinatörlüğünde yeni üniversitelerin yapılanmasına özen gösterilmesine de vurgu yapılmıştır. Böylece üniversitelerin yalnızca kültür üretimi ve aktarımı yapan değil, aynı zamanda bölge için gelir yaratan ve dağıtan bir kurum olduğu fikri yerleşmeye başlamıştır.

Üniversite kurulmasına ilişkin ölçüt geliştirilmesi gerekliliğine vurgu yapan ve bu ölçütlerin içeriğinin nasıl olması gerektiğine ilişkin önerileri olan üç temel metin bulunmaktadır. Bunlar, VII. Milli Eğitim Şurası (1962), İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1967), DPT'nin Yükseköğretim Araştırması'dır (1970). Bu metinlerde temel ölçütler, geri kalmış bölgeleri üniversite yatırımı yoluyla kalkındırmak, yatırımları bölgelerde seçilen cazibe merkezlerinde kurmak, gerekli koşullar sağlanmadan yeni üniversite kurmamak, öğretim üyesi ihtiyaçlarını kurum açılmadan önce gidermek ve fakülte kurulurken dönemsel ve bölgesel ihtiyaçları dikkate almak olarak belirtilmektedir (Berber, 1994: 7; DPT, 1967: 141; 1970).

Her ne kadar reel kriterlere gereksinim olduğu farklı kesimler tarafından dillendirilse de plansız ve hazırlıksız olarak üniversite kurma Türkiye'de kötü bir gelenek haline gelmiştir (Kaynar ve Parlak, 2005: 28-29). Kitlesele olarak üniversite kurulma kararlarında siyasal ve ekonomik gerekçelerle hareket edildiği görülmektedir. Bunun en önemli örneği 2006 yılı sonrasında yaşanmıştır. 2005 yılına kadar 53 devlet üniversitesi var iken, 2015'e gelindiğinde devlet üniversitesi sayısı 104'e çıkarılmıştır.

Sayısal artışa koşut olarak Türkiye'de yükseköğrenime kayıt yaptıran öğrenci sayısında da artış yaşanmıştır. 2000 (1.594.462) ile 2010 (3.529.334) yılları arasındaki on yıllık süreçte öğrenci sayısı artış oranı %121'dir. 2013-2014 verilerine göre Türkiye'deki 5.449.961 öğrencinin %32'si (1.750.133'ü) ön lisans, %62'si (3.370.688'i) lisans, %6'sı lisansüstü (329.140) eğitim grubunda yer almaktadır (Çetinsaya, 2014: 52-68).

Yer seçim ölçütlerinde dikkat edilmeyen kriterlere ek olarak hemen her yeni kurulan üniversitede geçmişte de olduğu gibi yerel gereksinimler dikkate alınmadan birbirinin benzeri fakülteler ve bölümler açılmıştır. Ayrıca, yeni kurulan üniversiteler sorunlarını henüz çözmeden onlara bağlı olarak ilçe ekonomilerini güçlendirmek amacıyla ilçelerde yüksekokullar (YO) ya da meslek yüksekokulları (MYO) açılarak sorunlar ağırlaşmaktadır.

Üniversite –Kent Etkileşimi ya da Üniversitenin Kente Etkileri

Kent ve üniversitenin birbirlerini ilerleten özelliği yerellelikle evrenselliğin birlikteliğidir. Bu noktada oluşan etkileşim ikisini de ilerleten bir dinamiktir. Küçük kentlerde üniversitenin kent yaşamına egemen olma, kentteki yaşam kalitesini olumlu yönde etkileme potansiyeli vardır. Üniversite kent

etkileşiminde eğitim, bilgi üretimi, kültür üretimi/aktarımı, demografik etkileşim ve ekonomi olmak üzere beş kesişme noktası vardır (Günel, 2013:160-161).

Her ne kadar karşılıklı etkileşimin altı çizilse de bu etkileşimde öne çıkan üniversiteden kente doğru olan etkiler olmaktadır. Üniversitenin bir bölge için endüstriyel yatırımlarla eş derecede önemli kalkınma faktörü olduğu günümüzde genel kabul gören bir görüştür. Ayrıca, artan biçimde, yerel ekonomiye, istihdam yaratarak ve gelir kazandırarak katkıda bulunan, kentin önemli bir parçasına dönüşen, girişimciler açısından kentin cazibe merkezine dönüşmesini sağlayan, kamusal olanakların bölgesel ağı olarak düşünülmektedir. Bu ağ içinde üniversiteler iş olanağı yaratmanın yanı sıra, sosyo-kültürel hareketliliğe ve yaşam kalitesine katkıda bulunmakta ve genç nüfusun bölgeden göçünü önlemeye hizmet etmektedir (Huggins ve Cooke, 1997:325; Ricci, 1997:319).

Bölgesel kalkınma hedefinde üniversitelerin ekonomik işlevleri ön plana çıkmakta olup, literatürde genellikle üniversitelerin ekonomik etkileri üzerinde durulmaktadır (Çetin, 2007; Phelps, 1998; Huggins ve Cooke, 1997). Üniversiteler, bulunduğu kent ve bölge için; insan kaynakları, bilgi, eğitim, iş ve sosyal hizmetler konusunda önemli kurumlardır. İstihdamı artırma potansiyeli ve öğrenci dinamiği sayesinde bölge ekonomisine büyük katkılar sağlamaktadır. Üniversite bileşenlerinin yaptığı harcamalar, kent ekonomisinde büyük öneme sahiptir. Ayrıca sanayi kesimine yönelik bilgi ve teknoloji üretimi sanayi işletmelerinin daha etkin ve verimli olmaları için önemli katkılar sağlamaktadırlar (Ergun, 2014:220; Dalğar vd, 2009:40; Işık, 2008:161). Üniversitelerin, küçük ölçekli kentlerdeki önemli yansımalarından biri de kentsel fonksiyonlarda yarattığı olağanüstü değişimdir. Büyük ve genç bir nüfus kitlesi, bulunduğu kentin tüm tüketim kalıplarını değiştirmekte ve kentte hizmet sektöründe önemli bir artış yaratmaktadır. Kentlerin kısa zamanda artan nüfuslarının yarattığı konut talebi kent alanlarının büyümesini de hızlandırmaktadır. Böylece, üniversite kurulan küçük ve orta büyüklükteki kentler hızlı bir büyüme sürecine girmektedir (Işık, 2008:162).

Phelps (1998: 149), üniversitelerin kuruldukları kentte en önemli olumlu etkinin gelir düzeyi üzerinde olduğunu, bununla birlikte daha az etkisi olmakla birlikte, istihdam sağlamada (olumlu) ve nüfus artışında da (olumsuz) etkileri olduğunu belirtmektedir. Üniversitelerin kurulduğu yerleşim biriminin büyüklüğü ve gelişmişliğinin, bu yerleşim yerlerinin üniversitelerde üretilen araştırma, uzmanlık, eğitim olanakları ve kültürel zenginliklerden olumlu anlamda faydalanmasına etki ederken, bu etkilerin küçük yerleşim birimlerinde görülemeyeceğini ifade etmiştir. Bu kapsamda yerelde daha çok, ekonomik gelişme sağlayan, ulaşımı geliştiren, dışa göçü azaltan, kentte yaşayan gençlerin ucuz yolla üniversite eğitimi almasını sağlayan olumlu etkilerin yanı sıra, bazı olumsuz etkilerin de olduğunu belirtmektedir. Bu konuda çok sayıda gencin sosyal davranışlarının yörede yarattığı huzursuzluk örnek verilmektedir (Phelps, 1998: 149).

Beklentilerin genel olarak tek taraflı yani üniversiteden kente doğru katkılarla biçimlendiği bu süreçte bir üniversite yakınındaki kentten ne bekler sorusu dikkatten kaçmaktadır. Bu nedenle önemle tartışılması gereken konu; bir üniversite kurulurken kentin gelişmişlik ve üniversite varlığına hazır oluşluk düzeyinin gerekip gerekmediğidir. Bu konuda birbiriyle örtüşmeyen iki yaklaşım söz konusudur. Bunlardan birincisinde özellikle kentleşme ve sosyo-kültürel gelişmişlik açısından belirli bir düzey sağlanmadan üniversite kurulmaması gerektiği dile getirilmektedir. Diğerinde ise gelişmemiş yörelerde üniversite kurulması gerektiği, böylece yörenin, kentin ekonomik ve sosyal düzeyinin yeni gelen öğrencilerle birlikte yükseleceği, bu nedenle ne kadar çok üniversite kurulursa o kadar iyi olacağı ifade edilmektedir. Uygulamalara bakıldığında ikinci yaklaşıma uygun bir tavır sergilendiği görülmektedir.

2006 Sonrasında Kurulan Üniversitelerin Durumu

2006 yılından itibaren kurulan ve henüz temel eksikliklerini tamamlayamamış üniversitelerin gelişimini akademik ve fiziksel olarak değerlendirmek gerekmektedir. Bu iki gelişim alanı birbiriyle doğrudan ilişkili olup, özellikle fiziksel gelişimin sağlanması, akademik gelişime de doğrudan ya da dolaylı olarak olumlu etki etmektedir. Bu kapsamda “şantiye yerleşkeler” olarak tanımlanan üniversite yerleşkeleri, fiziksel gelişimini finansal yeterlilik sağlanabildiği ölçüde tamamlamaya çalışmaktadır. Ancak tamamlanamamış yatırımlar sonucunda üniversite öğrencilerinin akademik, spor, sanat ve kültürel etkinliklere katılımı çerçevesinde yetersiz bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Bu üniversitelerin fiziki ve teknik altyapısına, öğrenci ve öğretim elemanı oranına bakıldığında fakülte, YO ve MYO sayılarının yeni kurulan bir üniversite için sayıca fazla olduğu göze çarpmaktadır. Bu üniversitelerden bilim, sanayi, teknoloji alanında piyasanın beklentileri doğrultusunda araştırmalar yapması beklendiği belirtilmektedir. Ancak 2006-2008 aralığında kurulan 41 üniversiteye bakıldığında açılan fakültelerin önemli kısmının sosyal bilimler alanında olduğu görülmektedir. Bu üniversitelerde toplam 39 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 37 İslami İlimler (ilahiyat) Fakültesi kurulurken, 4 tane Teknik Eğitim, 6 tane Teknoloji, 3 tane Eczacılık, 12 tane Tıp Fakültesi bulunmaktadır. Bu Türkiye’de alışılmadık bir durum değildir. Teknik ve sağlık bilimlerinin yatırım maliyetinin yüksekliği nedeniyle, daha çok sosyal bilimlere yatırım yapılmaktadır. Bu alandaki bölümlerin yatırım maliyeti yer yer sadece derslik ve öğretim elemanının sağlanması biçiminde kurgulanmakta, bu sınıflara çok sayıda öğrenci kabul edilmektedir. Dolayısıyla belirtilen hedef ve uygulama örtüşmemektedir.

Tablo I. 2006-2008 Arasında Kurulan Üniversitelerin Akademik Personel Durumu

	Üniversite	2013							2014							Artış Oranı (%)	
		Prof	Doç	Y.Doç	A.Gör	O.Gör	U+O	Top	Prof	Doç	Y.Doç	A.Gör	O.Gör	U+O	Top		
2006'de kurulanlar	Ahi Evran	20	28	136	132	140	63	519	22	48	206	196	151	62	685	32	
	Adıyaman	25	19	161	177	93	34	509	34	46	277	293	134	47	831	63	
	Aksaray	15	44	182	105	111	45	502	21	72	239	201	134	48	715	42	
	Amasya	4	1	53	64	107	15	244	7	26	122	128	149	19	451	85	
	Burdur (MAE)	28	48	148	59	164	55	502	38	64	204	193	174	60	733	46	
	Çorum (Hitit)	23	25	85	82	142	29	386	45	33	144	177	161	32	592	53	
	Erzincan	26	30	208	192	137	42	635	45	47	258	308	154	47	859	35	
	Yozgat (Bozok)	18	16	145	155	116	40	490	28	38	184	267	137	43	697	42	
	Düzce	58	54	174	288	150	67	791	76	78	248	323	155	70	950	20	
	Giresun	21	23	134	53	226	40	497	32	39	241	145	255	51	763	54	
	Kastamonu	19	20	122	101	179	35	476	25	32	176	174	194	37	638	34	
	Ordu	25	23	142	130	118	23	461	29	49	216	194	133	20	641	39	
	Rize (RTE)	38	48	199	207	133	64	689	49	73	246	315	149	67	899	31	
	Uşak	12	12	128	170	111	28	461	29	49	197	143	136	32	586	27	
	Tekirdağ (NK)	61	69	205	102	184	28	649	94	105	284	230	208	76	997	54	
	2007'de kurulanlar	Ağrı	6	4	80	114	56	27	287	2	11	104	158	84	24	383	34
		Artvin	7	8	91	141	77	20	344	8	11	126	192	116	18	471	37
Batman		7	7	62	82	70	21	249	11	23	102	154	87	25	402	62	
Bilecik		9	24	94	61	107	39	334	13	41	106	121	121	42	444	33	
Bingöl		16	18	69	121	53	18	295	18	26	104	211	102	24	485	64	
Bitlis Eren		5	1	42	40	83	23	194	5	9	71	113	120	25	343	77	
Çankırı		16	24	139	74	97	40	390	15	38	171	214	108	55	601	54	
Karabük		50	45	180	182	111	68	636	68	77	280	252	125	109	911	43	
Karaman (KMB)		9	11	60	95	83	18	276	10	16	88	254	104	20	492	78	
Kırklareli		21	3	99	111	179	43	456	16	18	137	208	201	49	629	38	
Kilis (7 Aralık)		7	7	66	89	56	17	242	10	16	75	125	74	20	320	32	
Mardin		7	5	60	115	67	30	284	17	20	122	153	95	32	439	55	
Muş		7	9	53	141	89	39	338	5	9	65	234	106	83	502	49	
Neşehir (HBV)		14	19	123	103	95	73	427	14	33	149	209	106	68	579	36	
Osmaniye (KA)		10	9	53	63	72	22	229	13	15	77	163	86	20	374	63	
Silirt		3	4	59	83	66	22	237	9	22	92	137	98	25	383	64	
Sinop		13	14	73	42	95	27	264	17	18	127	110	114	31	417	58	
Ardahan	4	3	31	58	65	20	181	12	12	53	116	74	19	286	58		
Bartın	16	19	112	86	58	23	314	16	33	141	179	75	35	479	53		
Bayburt	5	1	34	90	37	17	184	5	5	65	153	57	19	304	65		
Gümüşhane	2	6	143	160	141	31	483	0	36	171	250	126	24	607	26		
Hakkari	5	0	21	111	94	55	286	3	1	31	182	89	28	334	17		
İğdir	5	6	48	70	52	10	191	5	9	65	115	64	13	271	42		
Şirnak	3	4	27	54	62	15	165	8	4	44	125	76	18	275	67		
Tunceli	7	8	63	108	75	27	288	7	20	94	171	96	32	420	46		
Yalova	28	25	91	95	84	27	350	29	34	108	192	98	35	496	42		

Kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresindeki veriler kullanılarak hazırlanmıştır.

Bu durumla doğru orantılı olarak öğrenci sayılarında da bir şişkinlik görülmektedir. Yeni üniversitelerde öğrenci sayıları açısından 2010 ve 2014 yılları karşılaştırıldığında önemli bir artış vardır.¹

Bu şişkinlik Türkiye'de üniversite mezunu oranını kağıt üzerinde yükseltirken, öğrencilerin birimlere dağılımı incelendiğinde bazı yeni kurulan üniversitelerin öğrencilerinin önemli kısmının ön lisans eğitimi veren birimlerde yığıldığı görülmektedir. Örneğin, Bitlis Eren Üniversitesi'nde öğrencilerin %72,2'si, Giresun'da %51,2'si, Bilecik'te %47'si, Adıyaman'da %50,7'si, Yozgat'ta %38,3'ü ön lisans öğrencilerinden² oluşmaktadır.³ Bir yandan mevcut öğrencilerin bilimsel, kültürel ve sosyal gelişimlerine yönelik

¹ Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi 2010'da 2696, 2014'te 9308, Mardin Artuklu Üniversitesi, 2010'da 1370, 2014'te 5765, Giresun Üniversitesi 2010'da 13 492, 2014'te 22710, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi ise 2010'da 14733, 2014'te 26295 öğrenci nüfusu ile dört yılda yüzde dört yüze kadar varan oranlarda artış olduğunu göstermektedir.

² Veriler, üniversitelerin faaliyet raporları ve www.yok.gov.tr adresindeki istatistiklerden derlenmiştir.

³ 1992'de kurulan bazı üniversitelerin ön lisans öğrenci sayıları halen yüksektir. Örneğin, Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %65'i, Mersin Üniversitesi'nin %48'i, Mustafa Kemal Üniversitesinin %47'si, Adnan Menderes Üniversitesinin %45'i ön lisans öğrencilerinden oluşmaktadır (Çetinsaya, 2014: 73).

yatırımlar yeterince geliştirilememişken, diğer yandan bu kadar öğrencinin kabul edilmesi sorunların giderilmesi umudunu azaltmaktadır. Bununla birlikte akademik yapıda, ağırlıklı olarak yardımcı doçent, öğretim görevlisi ve araştırma görevlisi istihdamıyla sorunlar çözülmeye çalışılmaktadır. Bu olağan bir süreç olup, bu süreçte doğal olmayan durum personel gereksinimi karşılanmadan çok sayıda öğrenci kabul edilmesidir. Yeni kurulan üniversitelerin gerek akademik, gerekse fiziksel açıdan temel yatırımlarının öğrenci alınmadan yapılması gerekmektedir. Bunun en önemli göstergeleri ise fakülte, bölüm, öğrenci gibi üniversite bileşenlerinin sayısal artış hızıdır⁴.

Devlet üniversitelerinde öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 51 ve öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı 22 olarak belirtilmektedir. Bu sayı OECD ülkeleri ortalaması olan 15,6'nın üzerinde olup üniversiteden üniversiteye farklılık göstermektedir. Örneğin Dumlupınar Üniversitesi'nde 50, Kocaeli Üniversitesi'nde 33 olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, her ne kadar bu dağılım yeni ve eski bütün üniversitelerin ortalama bir tablosunu çıkarsa da ülke sathına dengeli bir dağılımdan söz edemeyiz. Türkiye'de akademik personelin %58'inin 10 ilde, kalan %42'nin ise 71 ilde bulunduğunu belirten Çetinsaya (2014: 96-98, 107), Türkiye'deki toplam öğretim elemanlarının %3,9'unun Güneydoğu'da, %7,6'sının Doğu Anadolu'da, %6,4'ünün Akdeniz'de, %9,4'ünün ise Karadeniz'de olduğunu vurgulamaktadır. Buna göre yeni kurulan üniversitelerin önemli bir kısmında gerek öğretim elemanı, gerekse öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayıları Türkiye ortalamasının oldukça üzerindedir. Tablo 2'de görüldüğü üzere öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı bu üniversitelerin %66'sında ülke ortalaması olan 22'nin üzerinde olup, en yüksek değer 41 ile Giresun Üniversitesi'ne aittir. Bu hesaplama öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı için yapıldığında, üniversitelerin %85'i ülke ortalamasının üzerinde bulunurken, bu üniversitelerden bazılarında öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 100'ün de üzerindedir. Bu üniversitelerde öğretim üyesi kapsamında ağırlıklı olarak yardımcı doçentler bulunmaktadır.

2013 yılı verilerine göre hazırlanan YÖK Raporunda yeni üniversitelere ilişkin bir ilerlemeden söz edilemeyeceği belirtilmiştir. Türkiye'de "nicel büyümeden nitelikli büyümeye geçiş" in ve "akademik insan kaynağının geliştirilmesi" (Çetinsaya, 2014: 174) gerektiğinin altının çizildiği raporun tespitleri yeterince dikkate alınmamıştır. 2014 yılında öğretim elemanı sayısında beklenmedik bir artış olmuştur. Yükseköğretim Kurumunun paylaştığı sayısal bilgiler doğrultusunda iki yılın verileri karşılaştırıldığında, bu 41 üniversitenin neredeyse yarısının öğretim elemanı sayısının %50'nin üzerinde arttığı görülmektedir. Örneğin, öğretim elemanı sayısı bir yıl içinde Amasya'da %85, Karamanoğlu Mehmet Bey'de %78, Bitlis Eren'de %77, Şırnak'ta %67 artış göstermiştir. Böylece istatistiklere öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısında hatırı sayılır bir düşme yansımıştır. Bu gelişmenin

⁴ Öğrenci sayılarının artışına ilişkin bilgi tablo 2'de verilmiş olup, diğer bilgiler üniversitelerin web sayfaları incelendiğinde görülmektedir.

nitelikli büyüme hedefine uygunluğuna ilişkin yeni üniversiteleri kapsayan YÖK tarafından yapılmış bir değerlendirmeye rastlanmamıştır.

Tablo 2. Yeni Açılan Üniversitelerin 2013-2014 Yıllarına ait Öğrenci ve Öğretim Elemanı Artışı

	Üniversite	Öğrenci Sayısı		Öğretim Elemanı Başına Düşen Öğrenci Sayısı			
		2013	2014	2013		2014	
				Öğr.El	Öğr.Üy	Öğr.El	Öğr.Üy
2006'da kurulanlar	Ahi Evran	16118	17044	31	88	25	62
	Adıyaman	15115	16662	30	74	20	47
	Aksaray	12998	15171	26	54	21	46
	Amasya	8460	10086	35	146	22	65
	Burdur (MAE)	18029	17953	36	81	25	59
	Çorum (Hitit)	10990	12321	29	83	21	56
	Erzincan	15695	16467	25	60	19	47
	Yozgat(Bozok)	9846	11201	20	55	16	45
	Düzce	13380	16562	17	47	17	41
	Giresun	20468	22710	41	115	30	73
	Kastamonu	12586	16608	26	78	26	71
	Ordu	11929	13368	26	63	21	46
	Rize (RTE)	13122	14580	19	46	16	40
	Uşak	12205	16042	27	80	27	44
Tekirdağ (NK)	22814	26295	35	68	26	54	
2007'de kurulanlar	Ağrı	7676	9308	27	85	24	80
	Artvin	5420	6149	16	51	13	42
	Batman	5124	6157	21	67	15	45
	Bilecik	11057	12404	33	87	28	78
	Bingöl	6746	8659	23	66	18	59
	Bitlis Eren	5519	6198	29	115	18	73
	Çankırı	8625	9457	22	48	16	42
	Karabük	21744	28714	34	79	32	68
	Karaman	8845	8683	32	110	18	76
	Kırklareli	15518	16643	34	126	27	97
	Kilis 7Aralık	6470	7303	27	81	23	72
	Mardin (Artuklu)	4258	5765	15	59	13	36
	Muş	6325	8079	19	92	16	102
	Nevşehir(HBV)	9556	11230	22	61	19	57
Osmaniye (KA)	6622	7421	29	93	20	71	
Siirt	5141	5835	22	78	15	47	
Sinop	4731	5158	18	47	12	32	
2008'de kurulanlar	Ardahan	3804	3733	21	100	13	49
	Bartın	7295	8960	23	50	19	47
	Bayburt	5352	5913	29	134	20	79
	Gümüşhane	10626	12728	22	70	21	62
	Hakkari	2491	2576	9	96	8	74
	Iğdır	3075	3896	16	52	14	49
	Şırnak	2498	3136	15	74	11	56
	Tunceli	4966	6150	17	64	15	51
Yalova	6987	9609	20	49	19	56	

Kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresindeki veriler kullanılarak hazırlanmıştır.

Üniversite Kent Etkileşimine İlişkin Sorun Alanları

Üniversitelerin kuruldukları bölgelerde çok yönlü etki yaratmaları kaçınılmazdır. Üniversiteler buldukları kentten de aynı ölçüde etkilenirler. Ülkemizde üniversitelerin kurulduğu bölgenin ekonomik kalkınmasında önemli bir kaldıraç rolü üstlenmesi gerektiği farklı çevrelerce vurgulanmaktadır. Üniversiteden kentin diğer beklentileri, altyapı, sağlık ve ulaştırma gibi alanlarda yapılan yatırımlarla kentsel alanlarda fiziksel ve sosyo-kültürel gelişme ve büyüme, eğitime katılma oranlarının yükselmesi, kent dışına

yönelik göçün azalması hatta kentin göç alan bir yerleşim yerine dönüşmesi gibi demografik gelişmeler biçiminde sıralanabilir. Ayrıca, üniversitelerde yapılan bilimsel ve teknolojik çalışmaların da hem ekonomiye hem de kentin sorunlarını çözmeye katkı sunması beklenmektedir.

Kentler, öğrencilerin kente gelişleriyle değişmekte, bu kentlerde öğrencilere has sosyal veya fiziki yaşam alanları oluşmaya başlamaktadır. Bu alanların oluşmasında gereksinimlerin yanı sıra kuşkusuz öğrenciler ile kentin yerli insanları arasındaki farklılıkların da önemli bir etkisi olmaktadır. Bu durum kentte öğrencilerin ikametlerinden, sosyal eğlence biçimlerine, alışveriş alışkanlıklarından boş zaman etkinliklerine kadar pek çok alanda farklılıkların oluşmasına neden olmaktadır (Sağır ve Dikici, 2011: 227). Sosyal açıdan özellikle kapalı, küçük ve geleneksel yapının ağır bastığı kentlerde, öğrencilerin hayat biçimleri ve sosyal ilişkileri yörede yaşayanlarca olumsuz değerlendirilmekte, toplumsal dokuyu tehdit eden bir risk unsuru olarak kabul edilmektedir (Sağır ve Dikici, 2011: 236).

Her kentte kurulan üniversite ile birlikte yerleşim yerlerinde önemli sorunlar yaşanmaya başlamıştır. Tanımlanan sorunlar aslında yeni değildir. Çünkü bu üniversiteler kurulmadan önce kent yakınındaki başka bir üniversiteye bağlı olarak kurulan ve yıllardır öğrenci kabul eden fakülte, YO veya MYO'lar şimdi kentin adıyla ya da simgeleriyle adlandırılan yeni üniversiteler olarak anılmaktadır. Dolayısıyla aslında üniversite kurulmadan bir hazırlık sürecinden geçilmiştir. Ancak bu süreç de şimdi olduğu gibi ölçütlere ve karşılıklı gereksinimlere dikkat edilmeden, benzer kaygılarla başlatıldığından ve bu okulların sorunları çözülmeden alınan hızlı büyüme kararı mali, teknolojik ve beşeri eksiklikler eşliğinde gerçekleştiğinden dolayı sorunlarda bir azalma olmamaktadır. Örneğin Gümüşhane Üniversitesi 2008'de kurulmuştur, ancak Mühendislik Fakültesinin kuruluşu 1992 (KATÜ'ye bağlı olarak)'dir. 2007'de kurulan Siirt Üniversitesi'nin ise temelleri 1976 yılında Dicle Üniversitesi'ne bağlı olarak Siirt'te kurulan 2 yıllık Eğitim Enstitüsüne dayanmakta olup, okul 1992 yılından beri fakülte olarak eğitim-öğretim vermektedir ("Tarihçemiz", 2013).

Gelişme sorunları yaşayan kentlerde kurulan üniversiteler, nüfusu birden arttırmakta, yoğun bir insan hareketliliği yaratmakta, kentlerin kendi dinamiklerinin uzun yıllarda yaratabileceği değişime ivme kazandırmaktadır. Diğer yandan, üniversitelerin nasıl kent yaşamını dönüştürmesi bekleniyorsa kentlerin de öğrenciye sunduğu olanaklarla öğrencileri zenginleştirmesi beklenebilir (Ergun, 2014: 222). Ancak bu noktadaki eleştirilerden bir tanesi kentin kendi gelişimine odaklandığı için, öğrencilerin gelişimine etki edecek unsurlara yapılması gereken yatırıma önem verilmemesidir. Örneğin, bu kentlerdeki, kültür merkezi, kitabevi, kütüphane vb. kültürel yatırımlar ile kafeteryalar, mağazalar, restoranlar vb. karşılaştırıldığında, kültürel yatırımların ikinci plana itildiği görülecektir.

Bir diğer eleştiri ise üniversitelerin gerek toplumdan kendini yalıtması, gerekse piyasaya dönük araştırmaları sonucu en önemli amaçlarından biri

olan "topluma hizmet"i ihmal etmiş olmasıdır. Ülkemizde pek çok üniversite, bulunduğu yöredeki kültürel miras ve toplumsal sorunlara yönelik çalışma yapmamış, öğrenciler dışında üniversitenin kapılarını topluma açmakta tutucu davranmıştır (Okçabol 2007'den aktaran Bayraktar, 2012: 13).

Üniversite kent etkileşimi Türkiye'de son yıllarda üzerinde durulan bir konu olup, özellikle 2006 sonrasında açılan üniversitelerin kentle etkileşimlerini farklı açılardan irdeleyen ve gelişme sürecini izleyen çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.⁵ Bu kapsamda yapılan çalışmaların önemli bir kısmı ağırlıklı olarak üniversite-kent etkileşiminin ekonomik yönü üzerinedir. Bunda bölgelerde üniversite kurulmasının hedefleriyle alakalı nedenlerinin yanı sıra, diğer unsurlarla karşılaştırıldığında en kolay ölçülebilir boyut olmasının da etkili olduğu söylenebilir. Oysa sosyo-kültürel etkilere ilişkin verileri toplamak o kadar kolay olmamaktadır. Bununla birlikte, olabildiğince öğrenci-kent iletişimini, öğrenci sorunlarını baz alarak tespit etmeye çalışan az sayıda araştırmaya da rastlanmaktadır. Bu araştırmalardan başlıcaları; Bayburt (Yılmaz ve Kaynak, 2012), Burdur Mehmet Akif (Demirel, 2014; Ergun, 2014; Dağlar vd, 2009), Giresun (Özdem ve Sarı, 2008), Karabük (Sağır ve İnci, 2013), Ordu (Sağır ve Dikici, 2011), Bartın (Ceyhan ve Güney, 2011), Adıyaman (Kaya, 2014) üniversitelerine ilişkin olanlardır.

Bu çalışmalarda üniversitelerin kentin ekonomisini canlandırdığı⁶, yeni yatırımları artırdığı, yaşam kalitesini yükselttiği olumlu etkiler olarak ifade edilmektedir. Üniversitelerin kentin gelişimine olan etkilerinin en çok ticaret, konut, ekonomik hareketlilik, eğitim, sağlık, ulaşım alanında olduğu tespitleri yer almaktadır. Ulaşım ile ilgili büyük kapsamlı bir şikayet bulunmamakla birlikte, özellikle yerleşkenin kente uzak olduğu yerlerde bu şikayet oransal olarak bir ölçüde artmakta, ancak yine de öğrencilerin öncelikli olarak yakındığı bir konu olmamaktadır. Barınma sorunu, yüksek kiralar, spor, sanat ve kültür mekânlarının ve etkinliklerin eksikliği, kentin öğrencilerin bazı beklentilerinin çok altında olması, halk ile öğrenci iletişim bozuklukları, halkın öğrencilere karşı hoşgörüsüzlüğü gibi konular ise kentlerin neredeyse tamamında ortak sorunlar olarak öğrenciler tarafından dile getirilen sorunlardır. Yöre halkının da öğrencilerin davranışları, insanlara karşı tutumları, yöredeki hassasiyetlere ilişkin yeterince duyarlı davranmamaları ile ilgili olumsuz düşüncelere sahip olduğu ortak tespitlerdir.

Bu tespitlerin yanı sıra, Bayburt'ta üniversitenin dışı göçün engellenmesinde önemli bir etkisinin olmadığı (Yılmaz ve Kaynak, 2011: 68-70); Adıyaman'da konut ve ticari açıdan hızlı büyümeyle birlikte tarım

⁵ Bu kapsamda daha önce kurulan üniversitelerle ilgili az sayıda çalışma yapılmıştır. Bunlara birkaç örnek olarak, Muğla (Karataş,2002), Zonguldak Bülent Ecevit (Sankır ve Gürdal,2014), Bursa (Özyaba, 1999), Erzurum Atatürk (Selçuk, 2012) ile ilgili yapılan araştırmalar gösterilebilir.

⁶ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinin Bucak'taki bölümlerinin ekonomik katkısının "ilçedeki birçok sanayi kuruluşunun oluşturduğu katma değere yakın olduğu" ve artış eğilimi gösterdiği ifade edilmektedir (Dalğar vd., 2009: 48).

arazilerinin imara açıldığı, ancak altyapı ve üstyapı hizmetlerinin yeterince gelişmediği belirtilmektedir (Kaya, 2014: 244-245).

Hakkari Üniversitesi'nde bir alan araştırması yapılmamakla birlikte, yaşanan temel sorunlar rektör tarafından yeni kurulan diğer üniversitelerde olduğu gibi altyapı ve öğretim üyesi bulma sıkıntısı olarak vurgulanmakta, öğretim üyelerinin daha çok batıdaki üniversiteleri tercih ettikleri belirtilmektedir. Rektör, diğer sorunları sosyal yapı, yerleşim yerlerinin fiziki zorlukları, yaşam şartlarının zor olması, ana merkezlere uzak olması ve geçmiş yıllarda oluşmuş önyargılar olarak belirtirken, artık yeni üniversite kurulmaması gerektiğini de söylemektedir (Aktaş Salman, 2014).

Belirtilen bu sorunlar yaşanırken, bu kentlerde üniversiteden beklentiler de devam etmektedir. Örneğin Bayburt'ta üniversite-kent iletişiminin güçlendirilmesi, gerekli yatırımlar yapıldıktan sonra yeni bölüm ve fakültelerin kurulması (Yılmaz ve Kaynak, 2011: 68-70), Giresun'da, üniversitenin bölgenin sorunlarının çözümüne yönelik araştırmalar yapması, yörenin kültürel ve turizm etkinliğini geliştirecek bölümler açması talepler arasında yer almaktadır (Özdem ve Sarı, 2008).

Üniversiteler, dinamik bir kitleyi içerisinde barındırma özelliği göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi gereken kurumlardır. Ancak, görülen odur ki bu özellikler bazı kentlerde dikkate alınmamakta ve kentlerle üniversiteler arasında gerilimler doğmaktadır. Bu süreç özellikle gelişimini tamamlayamamış, kentleşmenin yeterince sağlanamadığı yerleşim birimlerindeki üniversitelerde daha çok sosyo-kültürel nedenlerle yaşanmaktadır. Oysa üniversitelerin ve kentlerin yoğun bir etkileşimi vardır ve bu etkileşim sonucu hem üniversiteler hem de kentler bilinçli ya da bilinçsiz yavaş yavaş dönüşmektedir.

Her ne kadar üniversite kurulmasıyla kentin gelişimi arasında doğrusal bir ilişki kurulmaya çalışılsa da, bu her kent için geçerli olamamaktadır. Üniversitenin varlığı kent ekonomisine önemli katkılar sunmaktadır. Ancak bu katkılar sanayiden daha çok hizmet sektörünün gelişimini artırmaktadır. Sanayi ile ilişki ise daha çok özel sektörün gereksinim duyduğu bilgileri üreten birimleri finanse ederek "yükseköğretim hizmetini özelleştirmek" biçiminde tek taraflı olarak kurgulanmaktadır (Günel, 2013:131,132).

Sonuç

Dünyada ve Türkiye'de yaşanan değişimin üniversitelere etkisi üniversitelerin piyasalaşması biçiminde olmuştur. Ayrıca, üniversitelerin yerel kalkınma aracına indirgendiği de görülmektedir. Günümüzde Türkiye'de üniversite, kentlerin gelişimlerini hızlandırmak için kurulmakta ve bu nedenle üniversiteler sancılı bir gelişim süreci yaşamaktadır (Kavili Arap, 2010: 20)

Üniversitelerin, kuruldukları kentin önemli bir parçası olduğu yadsınamaz. Kentin yönetimi, mekânın biçimlenişi, ekonomisi, kültürel yapısı

açılarından kenti etkilemekte, kendi biçimlenişinde de kentten etkilenmektedir.

Bu açılardan bakıldığında 2006-2008 aralığında kurulan üniversitelerin mevcut durumunu değerlendirecek olursak; bu üniversitelerin bulunduğu yörelerde hem kentin hem de üniversitenin altyapısının hazır olmadığını, öğrencilerin ne aldığı eğitim ne de yaşadığı kent açısından tatmin olduğu bir yükseköğrenim sürecinin yaşandığını söyleyebiliriz. Kısa sayılmayacak bir sürede üniversiteden mezun olan kitleler niteliksizleşmektedir. Bu süreçte yetişmiş öğretim elemanı eksikliği, fakülte ve bölümlerin birden gerçekleşen niceliksel artışı, şişkin öğrenci sayıları, bu artışa fiziksel olarak karşılık vermeye çalışan şantiye yerleşkeler, yetersiz akademik, kültürel ve sosyal etkinlikler bu üniversitelerin akademik ve idari anlamda temel sorunları olarak göze çarpmaktadır.

Etkileşimin kent boyutuna bakıldığında ise, diğer bir durumla karşı karşıya kalınmaktadır. Üniversitenin ekonomik anlamda yarattığı değerden memnun olanlar, beraberinde getirdiği öğrencilerin, yaşam biçimleriyle ya da diğer yaşadıkları sorunlarla kentin dokusunu bozduğunu ileri sürerek tepki vermektedir.

Kısacası, üniversiteler bir yandan önemli eksikliklerle girilen bir kurulma sürecinin sancılarını, diğer yandan kentlerle etkileşim sorunları yaşamaktadır. Diğer yandan kamu kaynaklarından aktarılan yetersiz mali kaynakların gereksinimlerini karşılamaktan uzak olması nedeniyle üniversiteler yakın geçmişteki örneklerde görüldüğü gibi günümüzde de yönünü yakın çevre sanayicilerine çevirmekte, bu da işlevlerinin önem sırasını değiştirmektedir. Bu etkileşim kimi zaman Abant İzzet Baysal, Muğla Sıtkı Koçman, Bitlis Eren üniversitelerinde olduğu gibi üniversitelerin adlarına kadar yansırken, kimi zaman da üniversite-sanayi işbirliği temelli protokoller ile proje bazlı olarak yürütülmektedir.

Üniversiteye yüklenen doğrudan ve dolaylı işlevler bulunmakla birlikte, yeni kurulmuş ve yoksunluk içindeki üniversitelerin bunları yerine getirmesi uzun bir süre olanaklı görünmemektedir. Bunun en önemli örneği 1992 yılında kurulan üniversitelerde yaşanmış olup, kuruluşlarının üzerinden 25 yıla yakın bir süre geçtiği halde yeni yeni kurumsallaşmalarıdır. Ancak bu süre içerisinde mezun olan öğrencilerin yetersizlikleri, kentle etkileşimde yaşanan sorunlar, fiziksel sıkıntılar, geriye dönülerek düzeltilebilecek nitelikte değildir. Hiçbir eğitim kurumu gerek bilim, gerekse kültür üretimi/aktarımı açısından kayıp kuşaklar yaratılmasına neden ya da aracı olmamalıdır.

Bir yandan toplum yararına olacak biçimde yükseköğretimin niteliğini arttırmak, diğer yandan bölge ekonomisini kaldırmak gibi önemli ve temel işlevlerin mevcut kısıtlar içerisinde yürütülmesinin üniversitelerin gelişmelerini tamamlamadan ve ciddi politika değişiklikleri yapılmadan sağlanamayacağı görülmektedir.

Kaynakça

- AK Parti. 2002, 58. *Hükümet Programı*, erişim: 18.07.2004, www.akparti.org.tr/haber.asp?haber_id=6866&kategori=1.
- Aktaş, S. U. 2014, "Üniversite Çok, Öğretim Elemanı Yok", 9 Ekim, erişim: 10.02.2015, <http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/universite-cok-ogretim-eleman-i-yok>.
- Bayraktar, N. 2012, "Kent Kültürüne İlişkin Kamuoyu Oluşturulmasında Üniversitelerin Rolü", *Atatürk Üniversitesi İletişim Dergisi*, s. 3, erişim: 10.01.2015, <http://e-dergi.atauni.edu.tr/atauniiletisim/article/download/1025008072/1025006962>.
- Berber, M. 1994, "Karadeniz Bölgesi'nde Eğitim Planlaması: Entegre Üniversite Sistemi", erişim: 28.12.2005, www.metinberber.ktu.edu.tr/linkler/entegre.doc.
- Ceyhan, S. & Güney, G. 2011, "Bartın Üniversitesi'nin Bartın İli'nin Ekonomik Gelişimine 20 Yıllık Projeksiyonda Katkılarının Değerlendirilmesi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21 (2), s. 183-207.
- Çatalbaş, N. 2007, "Üniversite Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir mi?", *Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi Yerel Ekonomiler Özel Sayısı*, s. 90-101.
- Çetin, M. 2007, "Bölgesel Kalkınma ve Girişimci Üniversiteler", *Ege Akademik Bakış*, 7 (1), s. 217-238.
- Çetinsaya, G. 2014, Büyüme, Kalite ve Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi İçin Bir Yol Haritası, erişim: 10.02.2015 <http://www.yok.gov.tr/documents/10279/2922270/B%C3%BCy%C%BCme+Kalite+Uluslararası%C4%B1la%C5%9Fma+cetinsaya-19x27-12%2C5forma.pdf/e5681887-1560-4fc3-9bab-402e7f3ec2b>.
- Dalğar, H., Tunç, H. & Kaya, M. 2009, "Bölgesel Kalkınmada Yükseköğretim Kurumlarının Rolü ve Bucak Örneği", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (1), s. 39-50.
- Demirel M. 2014, "Burdur Kent İmajı: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (10), s. 230-241.
- DPT. 1967, *1968 Yılı Programı -İkinci Beş Yıl 1968-1972*, No:543, Ankara.
- DPT. 1970, *Yüksek Öğretim Araştırması*, Ankara.
- Ergun, C. 2014, "Üniversite ve Kent İlişkisi Üzerine Görüşler: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, s. 216-237
- Gasset, J. O. 1998, *Üniversitenin Misyonu*, çev. N. G. Işık, YKY Yayınları, İstanbul.
- Gümüşhane Üniversitesi. 2011, *Tanıtım ve Tarihçe*, Gümüşhane Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, erişim: 25.03.2015, <http://muhendislik.gumushane.edu.tr/tanitim-3.html>.
- Günel, İ. 2013, *50 Soruda Üniversite*, Bilim ve Gelecek Kitaplığı, İstanbul.
- Huggins, R. & Cooke, P. 1997, "The Economic Impact Of Cardiff University: Innovation, Learning and Job Generation", *GeoJournal*, 41 (4), s. 325-337.
- Işık, Ş. 2008, "Türkiye'de Üniversitelerin Kentleşme Üzerine Etkileri", *DEU Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (3), s. 159-181
- Kavili Arap, S. 2010, "Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken: Türkiye'de Yeni Üniversiteler ve Kuruluş Gereççeleri", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65 (1), s. 1-29.
- Kaya, G. 2014, "Adıyaman Üniversitesi'nin Kentsel Mekan ve Sosyal Çevre Üzerindeki Etkisi", *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (16), s. 231-260.
- Kaynar, M. & Parlak, İ. 2005, *Her İle Bir Üniversite Türkiye'de Yükseköğretim Sisteminin Çöküşü*, Paragraf Yayınevi, Ankara.
- Krücken, G., Kosmützky, A. & Torka, M. 2007, "Towards a Multiversity? Universities between Global Trends and National Traditions" erişim: 20.04.2009, http://www.transcript-verlag.de/ts468/ts468_1.pdf.

- Martin, B. R. & Etzkowitz, H. 2000, "The Origin And Evolution Of The University Species", *Vest*, Vol. 13, No. 3-4: 9-34, erişim: 08.12.2008, <http://www.vest-journal.net /Mart-Etz.pdf>.
- Özdem, G. & Sarı, E. 2008, "Yükseköğretimde Yeni Bakış Açılılarıyla Birlikte Yeni Kurulan Üniversitelerden Beklenen İşlevler (Giresun Üniversitesi Örneği)", *Üniversite-Toplum Dergisi*, 8 (1), erişim: 10.12.2014, <http://www.universite-toplum.org/text.php?id=351>.
- Phelps, R. P. 1998, "The Effect of University Host Community Size on State Growth", *Economics of Education Review*, 17 (2), s. 149-158.
- Ricci, M. 1997, "The Urban Role of A New University: A Case Study of Cheeti-Pescara, Abruzzo, Italy", *GeoJournal*, 41 (4), s. 319-324.
- Sağır, A. & Dikici, E. 2011, "Yeni Göçmenlik Mekânları Olarak Yeni Kurulan Üniversiteler: Ordu Üniversitesi Örneğinde Öğrencilerin Bütünleşme Sorunları", *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırması Dergisi*, 2 (3), s. 217-251.
- Sağır, A. & İnci, Ü. 2013, "Karabük'te Üniversite Algısı: Karabük Üniversitesi Örneği", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), s. 49-81.
- Sankır, H. & Gürdal A. D. 2014, "Bülent Ecevit Üniversitesi'nin Zonguldak'a Etkileri ve Kentin Üniversite Algısı", *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 4 (2), s. 90-98.
- Selçuk, G. 2012, "Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Analizi ve Erzurum Ekonomisine Katkısı", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (3), s. 317-330.
- Siirt Üniversitesi. 2013, *Tarihçemiz*, Siirt Üniversitesi, erişim: 25.03.20015, <http://www.siirt.edu.tr/universitemiz /tarihce/hy7vbgdf>.
- Timur, T. 2000, *Toplumsal Değişme ve Üniversiteler*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Yılmaz, M. K. & Kaynak, S. 2011, "Sosyo-Ekonomik Dönüşüm Sürecinde Üniversitelerin Rolü ve Yöre Halkının Üniversite'den Beklentileri ile İlgili Bir Uygulama", *DEU Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (4), s. 55-73.